

MID – 01-05-2020

Belangrijkste trend(s)

- Onjuiste informatie rondom niet bewezen verband tussen 5G en COVID-19
- Petitie met foutieve informatie rondom o.a. verplichte vaccinatie op basis van een noodwet circuleert op Facebook.
- EU: COVID-19 uitbraak lijkt als onderwerp een minder comfortabel vehikel te zijn voor pro-Kremlin desinformatie. Oudere narratieve beginnen terug te komen zoals rondom MH17.

Narratieven*Nederland*

- Datajournalistiek platform Pointer (KRO-NCRV) meldt dat sinds de uitbraak van het nieuwe coronavirus in Nederland 251 onbetrouwbare nieuwsberichten over COVID-19 via Twitter zijn verspreid. Volgens de onjuiste berichten liegen het RIVM, de medische wetenschap en de overheid over de ernst van het virus. Of het gaat over het niet-bewezen verband tussen 5G en COVID-19 en valse claims over geneesmiddelen.¹
- Op 26 april is een petitie gestart tegen een noodwet die het kabinet zou voorbereiden die de vrijheden van burgers door COVID-19 kan inperken. O.a. wordt hier beweerd dat handhavers je huis binnen mogen dringen en je verplicht mogen vaccineren. De petitie is inmiddels 35.243 keer ondertekend en wordt ook op Facebook gedeeld.²
- Verder is er sprake van voortdurende (online) Russische beïnvloedingsactiviteiten op West-Europese sociale media. In de afgelopen periode wordt hiervoor ook de uitbraak van COVID-19 aangegrepen. De AIVD kan bevestigen dat de Russische narratieven, waarin de nadruk wordt gelegd op de verdeeldheid in West-Europa op het gebied van COVID-19, ook in Nederlandstalige sociale mediagroepen worden gedeeld. Het bereik van deze berichten lijkt buiten deze groepen beperkt te zijn in de Nederlandse (sociale) media.

Europa / Internationaal

• 5.1.2.a

- EUvsDisinfo: COVID-19 uitbraak lijkt als onderwerp een minder comfortabel vehikel te zijn voor pro-Kremlin desinformatie. Oudere narratieve beginnen terug te komen zoals rondom MH17.³
- 5.1.2.a

Ondernomen acties

- In de mainstream media worden diverse berichten ontkracht. Nu.nl ontkrachtte onder meer de claims in de petitie tegen een noodwet.⁵
- Ook de techbedrijven hebben afgelopen week aanvullende acties ondernomen. Zo kan op Facebook niet langer geadverteerd worden in de categorie 'pseudowetenschap'. Whatsapp heeft een beperking opgelegd voor het doorsturen van berichten waardoor zij een vermindering van 70% zien in veel doorgestuurde berichten. Verder heeft Twitter de verspreiding van complottheorieën over 5G en COVID-19 verboden.

¹ <https://www.kro-ncrv.nl/nieuws/pointer-ruim-250-onbetrouwbare-nieuwsberichten-over-covid-19-verspreid-via-twitter>

² <https://petities.nl/petitions/stop-de-noodwet-laet-u-uw-rechten-niet-afnemen?locale=nl>

³ <https://euvsdisinfo.eu/flattening-the-curve/>

⁴ 5.1.2.a

⁵ <https://www.nu.nl/nucheckt/6047923/nucheckt-nepnieuws-over-verplichte-vaccinatie-in-nederland-verspreid.html>

• 5.1.2.a

Conclusie

- Er wordt steeds meer onderzoek gedaan naar mis- en/of desinformatie in Nederland door o.a. onderzoeksjournalisten. Ondanks dat nog niet eerder een petitie gebruikt werd om bepaalde claims onder de aandacht te brengen, lijken er geen nieuwe narratieven te worden gebruikt.
- Volgens rapportages van EDEO zijn diverse statelijke actoren op Europees niveau actief op het gebied van desinformatie.
- De voornaamste verspreidingsmedium: Twitter, Facebook (groepen), Youtube en alternatieve media zoals De Dagelijkse Standaard, Scepter, Fenixx, Xander Nieuws en Amalek.